

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В. о. декана факультету міжнародних економічних
відносин та туристичного бізнесу

Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

«» _____ 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Сучасні тенденції світової політики

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

освітня програма «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації»

вид дисципліни

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2024/2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

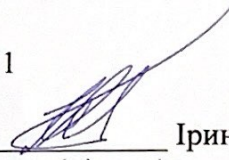
«28» серпня 2024 року, протокол № 19

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

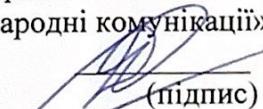
Ірина ПЕРЕСИПКІНА, канд. політ. наук, доцент кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від «27» серпня 2024 року № 21

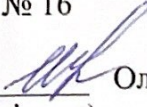
в.о. завідувача кафедри Ірина ПЕРЕСИПКІНА
(підпис) (ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації»

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації» (бакалаврського рівня)
 Дмитро МИКОЛЕНКО
(підпис) (ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин і туристичного бізнесу

Протокол від «28» серпня 2024 року № 16

Голова науково-методичної комісії Олена МИКОЛЕНКО
(підпис) (ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Сучасні тенденції світової політики» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації», підготовки бакалаврів за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів системного уявлення про основні тренди та процеси, що визначають розвиток сучасних міжнародних відносин і політики на глобальному рівні; розвиток аналітичних здібностей, критичного мислення та розуміння глобальних політичних процесів, що є необхідними для майбутніх фахівців у галузі міжнародної інформації.

1.2. Завданням вивчення дисципліни «Сучасні тенденції світової політики» є:
формування наступних загальних компетентностей

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

формування наступних спеціальних компетентностей

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місця в них України.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

СК17. Здатність визначати особливості, характер та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних відносин різного рівня та налагоджувати міжнародні комунікації між ними.

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин - 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-й
Семестр	
8-й	-й
Лекції	

24 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
24 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
72 год.	год.
Індивідуальні завдання	

1.6. Заплановані програмні результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини» здобувачі повинні досягти таких результатів навчання:

знання:

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародними акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

уміння:

РН17. Володіти навичками професійного усного та письмового перекладу з/на іноземні мови, зокрема, з фахової тематики міжнародного співробітництва, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, регіональних студій, дво- та багатосторонніх міжнародних проектів.

РН20. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

відповідальність та автономія:

РН24. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.

комунікація

РН25. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

відповідальність та автономія

РН26. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Глобалізація: вплив на світову політику

Етапи розвитку глобалізації. Політична глобалізація: основні теорії. Економічна глобалізація та її вплив на держави. Культурна глобалізація та її політичні наслідки. Інформаційна глобалізація: роль медіа та інтернету. Глобальні інститути: ООН, ВТО, МВФ. Антиглобалістські рухи та їхній вплив. Глобалізація та національна ідентичність. Наслідки глобалізації для розвинених та країн, що розвиваються. Перспективи глобалізації в контексті нових викликів.

Тема 2. Міжнародна безпека в XXI столітті

Поняття та основи міжнародної безпеки. Військові конфлікти та їх наслідки. Роль НАТО в сучасній безпеці. Сучасний тероризм: причини і форми. Протистояння гібридним загрозам. Кібербезпека як новий фронт глобальної безпеки. Роль міжнародних організацій

у забезпеченні миру. Проблема розповсюдження ядерної зброї Енергетична безпека Безпека в умовах зміни клімату.

Тема 3. Міжнародні організації та їхня роль у сучасній політиці

Історія виникнення міжнародних організацій ООН: структура, функції та реформа. Міжнародний валютний фонд та його роль в економічній політиці. Всесвітня організація торгівлі: механізми та виклики. Рада Європи: права людини та демократичні процеси. Європейський Союз як модель наднаціональної організації. Регіональні міжнародні організації: Африка, Азія, Латинська Америка. Міжнародні організації в сфері безпеки: ОДКБ, ШОС. Неурядові міжнародні організації: Greenpeace, Amnesty International. Майбутнє міжнародних організацій в умовах глобальних викликів.

Тема 4. Політика великих держав у світовому просторі

США: зовнішня політика після «холодної війни». Китай: «м'яка сила» і політика нових технологій. Європейський Союз і його глобальні амбіції. Індія: на шляху до глобальної політичної потуги. Бразилія: регіональне лідерство та глобальні амбіції. Туреччина: регіональна політика та глобальні інтриги. Велика Британія після Brexit: нові виклики у зовнішній політиці. Японія та її роль в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Австралія та її місце у глобальній політиці.

Тема 5. Регіональні конфлікти: причини та наслідки

Причини виникнення регіональних конфліктів. Арабська весна: політичні та соціальні наслідки. Війна в Сирії та її міжнародні виміри. Конфлікти в Африці: етнічні, релігійні та економічні чинники. Українсько-російська війна: передумови і наслідки. Ізраїль і Палестина: хронологія конфлікту та шляхи врегулювання Конфлікти на Балканах: історичні та сучасні виклики. Спірні території в Азії: Кашмір, Південнокитайське море. Роль міжнародних посередників у врегулюванні конфліктів.

Тема 6. Інформаційні війни та маніпуляції у сучасній політиці

Поняття інформаційної війни. Основні інструменти інформаційної війни. Роль ЗМІ в формуванні громадської думки. Дезінформація та фейкові новини як політичний інструмент. Соціальні мережі та їхній вплив на політику. Пропаганда та її сучасні форми. Використання психологічних операцій у політичних кампаніях. Цензура і свобода слова в умовах інформаційної війни. Роль міжнародних акторів у протидії інформаційним загрозам.

Тема 7. Глобальні економічні тенденції та політичні наслідки

Економічна нерівність як глобальна проблема. Глобальні економічні кризи: причини та наслідки. Торгівельні війни: вплив на міжнародні відносини. Економічна дипломатія: сучасні виклики. Глобальні фінансові інститути: роль та вплив. Інвестиції та політичні ризики. Зміни в міжнародній енергетиці та їхні політичні наслідки. Технологічні зміни і політика: штучний інтелект та автоматизація. Криптовалюти і міжнародна економіка. Роль міжнародних торговельних угод у формуванні світової політики.

Тема 8. Кліматична політика і її вплив на міжнародні відносини

Кліматичні зміни як глобальна загроза. Міжнародні кліматичні угоди: Паризька угода, Кіотський протокол. Вплив кліматичних змін на глобальну економіку. Енергетичний перехід: політичні аспекти. Політика країн ЄС щодо зміни клімату. Екологічна дипломатія як новий вимір міжнародних відносин. Проблема кліматичних біженців. Вуглецеві квоти та їх політичні наслідки. Протистояння інтересів країн-лідерів з видобутку нафти. Екологічна активність громадян та міжнародні політичні рішення.

Тема 9. Глобальні права людини і демократичні тенденції

Права людини у міжнародних відносинах. Права людини в умовах збройних конфліктів. Політичні репресії та порушення прав людини в сучасному світі. Роль міжнародних організацій у захисті прав людини. Демократичні реформи в умовах авторитарних режимів. Свобода слова та права журналістів. Роль правозахисних організацій в міжнародних процесах. Проблема біженців та захист прав людини.

Тема 10. Нові центри сили в міжнародних відносинах

Визначення центрів сили в міжнародних відносинах. Китай як новий світовий лідер. Роль Індії у світовій політиці. Підйом Бразилії як лідера Південної Америки. Вплив країн Перської затоки на глобальну політику. Південна Корея та її інноваційний потенціал. Африка: нові економічні можливості та політичні виклики. Латинська Америка: політичні зміни та нові лідери. Індонезія як новий регіональний гравець. Туреччина і Саудівська Аравія: конфлікт інтересів на Близькому Сході.

Тема 11. Міграційні процеси та їх вплив на світову політику

Причини міграційних потоків. Політичні наслідки міграції для країн-реципієнтів. Проблеми інтеграції мігрантів. Біженці та політика міжнародного захисту. Економічні наслідки міграції. Міграція в Європі: політика ЄС. США та їхня політика щодо мігрантів. Міграційні кризи в Латинській Америці. Роль ООН у вирішенні міграційних питань. Політика щодо нелегальної міграції: виклики та рішення.

Тема 12. Сучасні міжнародні відносини: тенденції та перспективи

Основні тенденції розвитку міжнародних відносин. Глобальні загрози та нові виклики для міжнародної політики. Сучасна геополітика: нові альянси та конфлікти. Інновації та технологічний розвиток у міжнародних відносинах. Майбутнє демократії в умовах глобальної конкуренції. Схід і Захід: протистояння чи співпраця? Роль дипломатії в умовах швидкоплинних змін. Прогнозування конфліктів і ризики глобальних криз. Перспективи міжнародного співробітництва в умовах мультиполярності.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах				Обсяг у годинах			
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	пз	с. р.		л	п	с.р
Тема 1. Глобалізація: вплив на світову політику	10	2	2	6				
Тема 2. Міжнародна безпека в XXI столітті	10	2	2	6				
Тема 3. Міжнародні організації та їхня роль у сучасній політиці	10	2	2	6				
Тема 4. Політика великих держав у світовому просторі	10	2	2	6				
Тема 5. Регіональні конфлікти: причини та наслідки	10	2	2	6				

Тема 6. Інформаційні війни та маніпуляції у сучасній політиці	10	2	2	6				
Тема 7. Глобальні економічні тенденції та політичні наслідки	10	2	2	6				
Тема 8. Кліматична політика і її вплив на міжнародні відносини	10	2	2	6				
Тема 9. Глобальні права людини і демократичні тенденції	10	2	2	6				
Тема 10. Нові центри сили в міжнародних відносинах	10	2	2	6				
Тема 11. Міграційні процеси та їх вплив на світову політику	10	2	2	6				
Тема 12. Сучасні міжнародні відносини: тенденції та перспективи	10	2	2	6				
Усього годин	120	24	24	72				

4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Назва теми	Кількість годин
	Денна форма
Тема 1. Глобалізація: вплив на світову політику	2
Тема 2. Міжнародна безпека в ХХІ столітті	2
Тема 3. Міжнародні організації та їхня роль у сучасній політиці	2
Тема 4. Політика великих держав у світовому просторі	2
Тема 5. Регіональні конфлікти: причини та наслідки	2
Тема 6. Інформаційні війни та маніпуляції у сучасній політиці	2
Тема 7. Глобальні економічні тенденції та політичні наслідки	2
Тема 8. Кліматична політика і її вплив на міжнародні відносини	2
Тема 9. Глобальні права людини і демократичні тенденції	2
Тема 10. Нові центри сили в міжнародних відносинах	2
Тема 11. Міграційні процеси та їх вплив на світову політику	2
Тема 12. Сучасні міжнародні відносини: тенденції та перспективи	2
Разом	24

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
	Денна форма
Тема 1. Глобалізація: вплив на світову політику	6

<i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Сучасні тенденції світової політики», Тема 1.	
Тема 2. Міжнародна безпека в XXI столітті <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Сучасні тенденції світової політики», Тема 2.	6
Тема 3. Міжнародні організації та їхня роль у сучасній політиці <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Сучасні тенденції світової політики», Тема 3.	6
Тема 4. Політика великих держав у світовому просторі <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Сучасні тенденції світової політики», Тема 4.	6
Тема 5. Регіональні конфлікти: причини та наслідки <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Сучасні тенденції світової політики», Тема 5.	6
Тема 6. Інформаційні війни та маніпуляції у сучасній політиці <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Сучасні тенденції світової політики», Тема 6.	6
Тема 7. Глобальні економічні тенденції та політичні наслідки <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Сучасні тенденції світової політики», Тема 7.	6
Тема 8. Кліматична політика і її вплив на міжнародні відносини <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Сучасні тенденції світової політики», Тема 8.	6
Тема 9. Глобальні права людини і демократичні тенденції <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Сучасні тенденції світової політики», Тема 9.	6
Тема 10. Нові центри сили в міжнародних відносинах <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Сучасні тенденції світової політики», Тема 10.	6
Тема 11. Міграційні процеси та їх вплив на світову політику <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Сучасні тенденції світової політики», Тема 11.	6
Тема 12. Сучасні міжнародні відносини: тенденції та перспективи <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Сучасні тенденції світової політики», Тема 12.	6
Разом	72

6. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Навчальним планом не передбачено.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПП відображає табл. 7.1

Таблиця 7.1

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентною «Сучасні тенденції світової політики»

Шифр ПРН (відповідно до ОНП) Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.	Лекція, пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Moodle.	Усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та семінарських заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових (тестових) завдань, виконання аналітичних завдань, письмової (тестової) залікової роботи.
РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародними акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.	Лекція, пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Moodle.	Усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та семінарських заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових (тестових) завдань, виконання аналітичних завдань, письмової (тестової) залікової роботи.
РН17. Володіти навичками професійного усного та письмового перекладу з/на іноземні мови, зокрема, з фахової тематики міжнародного співробітництва, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, регіональних студій, дво- та багатосторонніх міжнародних проектів.	Лекція, пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Moodle.	Усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та семінарських заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових (тестових) завдань, виконання аналітичних завдань, письмової (тестової) залікової роботи.
РН20. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.	Лекція, пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання	Усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та семінарських заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових (тестових)

	на платформах Zoom, Moodle.	завдань, виконання аналітичних завдань, письмової (тестової) залікової роботи.
PH24. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.	Лекція, пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Moodle.	Усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та семінарських заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових (тестових) завдань, виконання аналітичних завдань, письмової (тестової) залікової роботи.
PH25. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.	Лекція, пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Moodle.	Усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та семінарських заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових (тестових) завдань, виконання аналітичних завдань, письмової (тестової) залікової роботи.
PH26. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.	Лекція, пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Moodle.	Усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та семінарських заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових (тестових) завдань, виконання аналітичних завдань, письмової (тестової) залікової роботи.

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);

- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом).

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

При вивченні дисципліни «Сучасні тенденції світової політики» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю.

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на практичних заняттях відповідно до контрольних цілей.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних та практичних занять (групова дискусія, тренінгові завдання);
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проектних завдань в ході індивідуально / командної роботи студентів;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування);
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати аналітичні та інші завдання;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- оцінювання вмінь та навичок проводити фокус-групи, збирати та оброблювати дані.

При вивченні кожного розділу проводиться поточний контроль. На практичному занятті студент може отримати від 1 до 5 балів. Максимально студент може отримати 60 балів в ході лекційних та практичних занять.

Поточний контроль самостійної роботи здобувачів проводиться у формі опрацювання навчальної літератури за темою, підготовка доповідей.

Сума балів, які здобувач може набрати за поточним контролем, дорівнює 60.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на основі проведення екзамену. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення зазначених тем.

Сума балів, які здобувач може набрати за підсумковим контролем, дорівнює 40.

Сума балів за виконані завдання на практичному занятті наведена в пункті 9.

Розрахункова шкала для оцінювання роботи здобувачів за **поточним контролем**:

Кількість балів	Критерії оцінювання
45-60	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, вміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно представити матеріал.
31-44	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті,

	засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, здатність публічно представити матеріал
26-30	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, виконання завдань до кожного практичного заняття, активна робота на практичних заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
21-25	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, епізодична відсутність виконання завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу, неповні відповіді при виконанні завдань, складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
16-20	Несистематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважних причин, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення помилок при виконанні завдань, великі складності при визначенні теоретичних питань на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
11-15	Епізодичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважної причини, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, пасивна робота на практичних заняттях (участь у роботі останніх лише за наявності стимулу з боку викладача), наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при виконання завдання, невміння визначити теоретичні питання, на які розраховано завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
6-10	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять. систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдань, нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання.
0-5	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, теми пропущених лекцій та практичних занять не відпрацьовані, систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, відсутність знань, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдання. Нездатність

визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невміння публічно представити матеріал.
--

Студенти, знання яких оцінені мінімально необхідною для складання екзамену кількістю балів (до 20 балів), не мають право на виконання додаткових завдань для підвищення отриманої кількості балів.

Студенти, які були відсутні на лекції чи семінарському занятті, або отримали незадовільну оцінку, відпрацьовують пропущене заняття або незадовільну оцінку викладачу у дні його консультацій за графіком, затвердженим кафедрою.

Для відпрацювання студент зобов'язаний надати індивідуально виконане завдання за темою пропущеного заняття та продемонструвати належний рівень теоретичної підготовки за темою заняття, яке відпрацьовується.

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувача. Він проводиться у тестовій формі у вигляді семестрового заліку. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який вноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється після вивчення дисципліни.

Проведення заліку у вигляді **залікової роботи (білети)**. У одному білеті запропоновано 2 питання, кожне питання оцінюється у 20 балів. Загальна кількість балів за успішне виконання залікової роботи – 40.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО здобувачам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою директором інституту) скласти **залік дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Сучасні тенденції світової політики».

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Оцінка успішності здобувача з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок за поточним та підсумковим контролем.

Здобувачі, знання яких оцінені мінімально необхідною для складання заліку кількістю балів, не мають право на виконання додаткових завдань для підвищення отриманої кількості балів.

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання												Разом	Залік	Сума
Т. 1	Т. 2	Т. 3	Т. 4	Т. 5	Т. 6	Т. 7	Т. 8	Т. 9	Т. 10	Т. 11	Т. 12	60	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			

Набрана кількість рейтингових балів студентом служить основою для оцінки.

За результатами поточного та підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно.

**Критерії оцінювання поточного контролю знань здобувачів
за 5-ти бальною шкалою**

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Доповідь повністю відповідає темі, містить глибокий аналіз, вичерпні факти, аргументовані висновки. Матеріал структурований та добре організований. Студент впевнено володіє матеріалом, демонструє розуміння та здатність відповідати на запитання без додаткових підказок.
4	Доповідь відповідає темі, але аналіз не є глибоким, деякі факти чи висновки можуть бути недостатньо обґрунтованими. Загалом матеріал добре структурований. Студент в цілому володіє матеріалом, але деякі аспекти потребують додаткових роз'яснень або підказок.
3	Доповідь частково відповідає темі, поверхневий аналіз, неповні або нечіткі висновки. Відсутність чіткості у структурі. Студент частково володіє матеріалом, має труднощі з відповідями на запитання або потребує значної допомоги для пояснення.
2	Доповідь не відповідає темі або наявні серйозні недоліки у змісті та структурі. Факти представлені, але без чіткого аналізу. Студент слабо володіє матеріалом, має значні труднощі з відповідями на запитання і потребує суттєвої підтримки.
1	Доповідь не відповідає темі, факти або висновки відсутні, структура доповіді неорганізована або хаотична. Студент не володіє матеріалом, не може відповідати на запитання і не демонструє розуміння теми.
0	Здобувач не в змозі дати відповідь на поставлені запитання, або відповідь не правильна, не розуміє суть питання. Не ознайомлений з джерелами. Не може зробити висновків.

Критерії оцінювання підсумкового контролю знань здобувачів

Кількість балів 1 питання	Критерії оцінювання
15-20	Здобувач вищої освіти відповідає виявленню всебічного системного і глибокого знання програмного матеріалу, засвоєння основної і додаткової літератури, демонструє чітко володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами, передбаченими програмою дисципліни; виявляє творчі, аналітичні здібності в розумінні, викладі і використанні навчально-програмного матеріалу; уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, а також робить власні висновки та пропозиції
5-9	Здобувач вищої освіти недостатньо повно проявляє знання основного програмного матеріалу; володіння необхідними методами та інструментами аналітичного мислення; вміння використовувати їх для вирішення типових ситуацій, допускаючи окремі помилки, робить неаргументовані висновки, не підтверджуючи їх літературними джерелами та прикладами
1-4	Здобувач вищої освіти розкриває питання недостатньо повно, але володіє понятійним апаратом освітнього компоненту на середньому рівні; намагається робити висновки, але при цьому слабко орієнтується в літературних джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно, висновки відсутні

0	Здобувач вищої освіти не в змозі дати відповідь на поставлені запитання або надає неправильну відповідь, не розуміє суть питання, не ознайомлений з джерелами, не може робити висновки
---	--

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
		для дворівневої шкали оцінювання
90–100		зараховано
70-89		
50-69		
1-49		не зараховано

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Брусилівська О. І., Коваль І. М. Історія міжнародних відносин (сер. III тис. до н. е. – сер. XVII ст. н. е.): навч.-метод. посіб. Одеса: Одеськ. нац. ун-т імені І. І. Мечникова, 2013. 188 с.
2. Іваницька О. П. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки): Навч. посіб. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2012. 720 с.
3. Іваницька О. П. Історія міжнародних відносин (1918-1945 роки): Навч. посіб. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2011. 632 с.
4. Історія міжнародних відносин (від Стародавнього світу до початку XX ст.): Навч. посіб. / Я. Б. Турчин, Р. Б. Демчишак, Т. І. Плазова. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2013. 139 с.
5. Історія сучасного світу : соціально-політична історія. XV- початку XXI століть : навч. посіб. / Ю. А. Горбань, Б. І. Білик, М. М. Карабанов та ін. ; за ред. Ю. А. Горбаня. 4-те вид., переробл. і допов. Київ: Знання, 2012. 438 с.
6. Кіссінджер Г. Світовий порядок: роздуми про характер націй в історичному контексті / пер. з англ. Надія Коваль. Київ: Наш Формат, 2017. 319 с.
7. Кучик О. С. Зовнішня політика України: підручник. Львів, 2018. 446 с.
8. Міжнародні регіональні процеси та зовнішньополітичні пріоритети / за ред. І. Горобець І. Дудко, А. Киридон та ін. Київ, 2017. 436 с.
9. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945 – 70-ті роки): Підручник / В.А. Манжола, М.М. Білоусов, Л.Ф. Гайдуков та ін. Київ: Либідь, 2014. 958 с.
10. Сучасні тенденції світової політики / В. А. Манжола, О. А. Коппель, В. Ю. Крушинський та ін. Київ: Знання, 2014. 662 с.
11. Сучасні тенденції світової політики: навч. посіб. / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна та ін. Харків: Право, 2016. 540 с.
12. Міжнародні системи та глобальний розвиток / В. А. Манжола, О. А. Коппель, О. С. Пархомчук та ін. Київ: Знання, 2014. 526 с.
13. Орлова Т. В. Сучасна політична історія країн світу: навч. посіб. для студентів, аспірантів, викладачів ВНЗ. Київ, 2013. 677 с.
14. США і світ XXI століття: монографія / Пахомов Ю. М., Коваль І. М., Шергін С. О. та інші. Київ: Центр вільної преси, 2013. 620 с.
15. Шамраєва В.М. Міжнародні відносини та зовнішня політика. *Історія дипломатії: навчальний посібник*. Частина I. Харків: Фактор, 2012. 112 с.

16. Шергін С. О. Політологія міжнародних відносин: навчальний посібник. 2-е вид., випр. і доп. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 256 с.

Додаткова

17. Бадах Ю. Г. «Холодна війна» та її виміри (1946-1991). Київ: КНТЕУ, 2009. 456 с.
18. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи. Львів: Лілея-НВ, 2000. 236 с.
19. Бжезінський З. Вибір: світове панування чи світове лідерство. Київ: Вид. Дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 203 с.
20. Документи та матеріали з історії міжнародних відносин періоду холодної війни / уклад. О. І. Сич, А. В. Мінаєв. Чернівці: Рута, 2008. 47 с.
21. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991-2003) / С. В. Віднянський та ін. Київ: Генеза, 2004. 616 с.
22. Коппель О. А. Міжнародні системи. Світова політика. Київ: ФАДА, ЛТД, 2001. 224с.
23. Копійка В. В., Шинкаренко Т. І. Європейський Союз: Історія і засади функціонування: Навч. посіб. 2-ге вид., виправ. і доп. Київ, 2012. 759 с.
24. Кривонос Р. А. Німеччина у структурі європейської співпраці. Київ: КНЕУ, 2004. 165 с.
25. Крушинський В. Ю. Британська Європа чи Європейська Британія: Велика Британія в європейських інтеграційних процесах. Київ: ВПЦ «Київській ун-т», 2003. 214 с.
26. Крушинський В. Ю., Манжола В. А. Сучасні тенденції світової політики. 1945-1980. Дати. Події. Факти: Навч. Посібник. Київ: Либідь, 2007. 192 с.
27. Кучменко Е. М. Історія міжнародних відносин першої половини ХХ ст. : у 2 ч. Київ: ПК ДСЗУ, 2007. Ч. 1. 369 с.; Ч. 2. 386 с.
28. Кучик О. С., Заяць О. А. Зовнішня політика України: навчальний посібник. Київ: Знання, 2010. 334 с.
29. Лотоцький С., Трохимчук С. Україна в світовому геополітичному просторі. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2002. 192 с.
30. Мальський М. З., Мацяк М. М. Теорія міжнародних відносин. Київ: Знання, 2007. 461 с.
31. Мартинов А. Ю. Об'єднання Німеччини: від «Боннської» до «Берлінської» республіки (1990-2005 рр.). Київ: Ін-т історії України НАНУ, 2006. 416 с.
32. Машевський О. П. Проблема Чорноморських проток у міжнародних відносинах (1870 – початок 1920-х рр.). Київ: Аквілон-Плюс, 2010. 791 с.
33. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності / Філіпенко А. С., Будкін В.С., Дудченко М. А. та ін. Київ: Знання України, 2004. 304 с.
34. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000-і роки): підруч. / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. Київ: Либідь, 2001. 622 с.
35. Міжнародні відносини і зовнішня політика / Л.Ф. Гайдуков, В. Г. Кремень, Л. В. Губерський та ін. Київ: Либідь, 2001. 265 с.
36. Сучасні тенденції світової політики: Підручник / Кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський; за ред. В. А. Манжолі. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2010. 863 с.
37. Павлюк В. В. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки (1918-1945): підручник для студентів. Львів: ЛА «Піраміда», 2010. 284 с.
38. Перепелиця Г. М. Асиметрія міжнародних відносин / Г. М. Перепелиця, О. В. Заремба, Пол Д'аньєрі та ін. Київ: Видавничий дім «Стилос», 2005. 555 с.
39. Подалаяк Н. Могутня Ганза. Комерційний простір, міське життя і дипломатія ХІІ – ХVІІ століть. Київ: Темпора, 2009. 360 с.
40. Пронь С. В. США та Японія в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні (50-90-ті роки ХХ ст.). Миколаїв: Вид-во МДГУ, 2003. 244 с.
41. Пронь С.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика. 1914-1991 роки: Навч. посіб. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2009. 140 с.

42. Соснін О.В., Воронкова В.Г., Постол О.Є. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2015. 556 с.
43. Сучасна історія зарубіжних країн. Програма та навчально-методичні матеріали до курсу / укладачі: Лиман С. І., Тортіка М. В. Харків: ХДАК, 2013. 68 с.
44. Україна і світ: прагнення змін / М. Антонович, Н. Висоцька, С. Курбатов та ін. Київ: Дух і літера, 2010. 448 с.
45. Хижняк І. А. Нова історія міжнародних відносин у системному форматі (1648-1918): підручник. Київ: Персонал, 2009. 224 с.
46. Холліс М. Пояснення і розуміння міжнародних відносин. Харків: Видавнича група «РА-Каравела», 2002. 216 с.
47. Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин: Навч. посіб. Львів: Новий Світ-2000, 2009. 360 с.
48. Цветков Г. М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917-1945 рр.: Навч. посіб. Київ: Либідь, 1997. 232 с.
49. Чекаленко Л. Д., Федуняк С.Г. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): підручник. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 464 с.
50. Щербак Ю. Україна: виклик і вибір: перспективи України в глобалізованому світі ХХІ століття. Київ: Дух і Літера, 2003. 578 с.
51. Яковенко Н. Л. Велика Британія в сучасній системі міжнародних відносин: заявка на європейське лідерство. Київ: Науковий світ, 2003. 227 с.
52. Gray C. S. War, peace and international relations: an introduction to strategic history. N.Y.: Routledge, 2007. 306 p.
53. Wilkinson P. International Relations: A Very Short Introduction. Oxford: Oxford University Press, 2007. 144 p.

11. ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ, ВІДЕОЛЕКЦІЇ, ІНШЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи. URL: dontsov-nic.com.ua/wp-content/.../03/Bjezinski.Velyka-shahivnytsia.pdf
2. Брусиловська О. І., Коваль І. М. Історія міжнародних відносин (сер. III тис. до н. е. – сер. XVII ст. н. е.): навч.-метод. посіб. URL: <http://www.uk.x-pdf.ru/5istoriya/1563434-1-oi-brusilovska-im-koval-istoriya-mizhnarodnih-vidnosin-ser-iii-tis-ser-xvii-ne-navchalno-metodichniy-posibnik-dl.php>
3. Історія сучасного світу: соціально-політична історія. XV- початку ХХІ століть : навч. посіб. / Ю. А. Горбань, Б. І. Білик, М. М. Карабанов та ін. URL: <http://ibrary.udpu.org.ua/library.../6istorichninauki.pdf>
4. Крушинський В. Ю., Манжола В. А. Сучасні тенденції світової політики. 1945-1980. Дати. Події. Факти. URL: <https://www.twirpx.com/file/1095133/>
5. Науковий журнал «Acta de Historia&Politica: Saeculum XXI». URL: <https://ahpsxxi.org/index.php/journal/issue/archive>
6. Науковий журнал «Актуальні проблеми міжнародних відносин». URL: <http://apir.iir.edu.ua/index.php/apmv/issue/view/244>
7. Науковий журнал «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». URL: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/index>
8. Науковий журнал «Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти». URL: <http://international-relations.knukim.edu.ua/>
9. Науковий журнал «Міжнародні та політичні дослідження». URL: <http://heraldiss.onu.edu.ua/issue/archive>

10. Науковий журнал «Національна безпека і оборона». URL: <https://razumkov.org.ua/vydannia/zhurnal-natsionalna-bezpeka-i-oborona>

12. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЗА ДЕННОЮ ФОРМОЮ В УМОВАХ ДІЇ ОБСТАВИН НЕПЕРЕБОРНОЇ СИЛИ

В умовах обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється за дистанційною формою навчання згідно з затвердженим розкладом занять на платформі Zoom проводяться лекційні заняття. Семінарські/практичні та консультації, контроль самостійної роботи проводиться на платформах Zoom/Moodle. Складання підсумкового семестрового контролю відбувається дистанційно на платформі Moodle в дистанційному «Сучасні тенденції світової політики».